

TEMPERA TEMPS

La prova del capicua

VÍCTOR ALBA

Quan jo feia el batxillerat –encara regnava el que li deien el Cametes– els viatgers dels tramvies pagaven i rebien un bitllet numerat. Poca gent deixava de mirar el número del bitllet. De tant en tant –molt de tant en tant– senties un crit o una riallada. Era que al viatger excitat li havia tocat un bitllet capicua. La gent estava convençuda que els capicues portaven sort, de la mateixa manera que els republicans, cada dia més nombrosos, estaven convençuts que el XIII del monarca Alfons li portaria desgràcia. Encertaren en això darrer, encara que la desgràcia li vingué no pas del XIII sinó d'ell mateix.

Jo no he conegut mai ningú, amb tants anys com tinc, que cregui que un capicua li hagi portat sort, però encara n'hi ha que en guarden algun des de fa tres quarts de segle. I fins i tot que busquen bitllets de la rifa amb el mateix capicua.

SENTIR-SE DETECTIU

Bé, què ens explica aquest ximple, en una nota sobre llibres? Doncs us comento que en la meua experiència les novel·les –i fins i tot els llibres seriosos d'història– que m'han impressionat són els que podriem anomenar els llibres que passen la prova del capicua. He fet preguntes a amics lectors fanàtics i coincideixen amb mi.

Els agrada que allò que llegeixen els converteixi en detectius del que l'autor ha escrit, tant si es tracta de novel·les d'amor, de guerra, d'intriga, policiaques o de les històries reals que farceixen els llibres que anomenem d'història. Si la lectura no els

és com un capicua, o sigui, que podria començar per allà on acaba i acabar per allà on comença. Això passa sempre, dissimuladament o obertament, en les novel·les que abans en deïem de lladres i serenos i que ara, com que ja no hi ha serenos, en diem de

una novel·la de Lluís Llorc, *Camaleó* (Proa), divertida, apassionant, intrigant i que fa entendre molt més del que sembla dir.

Llorc fa quinze anys que treballa a l'AVUI. Jo col·laboro a l'AVUI des que es fundà (dec ser-ne accionista encara que no sé on paren les accions). Però una redacció és com un món amb diversos continents separats, abans per màquines d'escriure, ara per ordinadors. Mai he vist el Llorc. Li conec la veu, des de fa uns mesos, però fins que no vaig veure el seu llibre –porta la foto a la solapa– no sabia si era vell o jove, gras o prim. Bé, vell no podia ser-ho perquè la seva novel·la és de jove –sospito que de més jove del que realment és–. Potser per això passa la prova del capicua sense que se n'hagi adonat.

Sí, sí, ja ho sé, no és gaire elegant parlar del llibre d'un company de professió i menys encara del mateix diari. Però ja sóc massa vell –més de dues vegades i mitja l'edat de Llorc– per callar-me el que en penso.

I ara que m'hi fixo, les bones novel·les passen la prova del capicua per la mateixa raó que els vells la passem, oi? Que duri.

En literatura, com en la loteria, també hi ha la teoria del capicua

incita a sentir-se detectius del text, llavors pensen que es tracta d'un llibre de pa sucat amb oli, sense oli ni sal i a voltes ni tan sols pa.

Què és aquesta prova del capicua? El seu nom ja ens ho indica. Que una bona novel·la –o un bon llibre d'història–

misteri o detectivesques. Antonio Vilanova, en un llibre curiós, *Nueva lectura de 'La Regenta' de Clarín* (Anagrama), ens ho demostra sense dir-ho, i potser sense haver pensat en el tema aquest dels capicues.

Molt més clar es veu en

ENIGMÍSTICA

¿Cronologia o cronològia?

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

La recent publicació de *Diàlegs amb l'Índia* (Proa-Moll, 2001) de l'orientalista mallorquí Joan Mascaró (1897-1987) permetia equiparar-lo numèricament amb l'artista Joan Miró (1893-1983). La curiosa coincidència de dígitos entre l'any de naixement i l'any que morí Miró suscitava una incògnita: ¿seria possible una societat secreta que s'ocupés només de les persones que moren entre els mateixos quatre dígitos que els van veure néixer? Les respostes d'un bon nombre de lectors de l'AVUI permeten assegurar que sí. Hi ha una veritable lògia dorment de cronòlegs (entesos com difunts que tenen les mateixes quatre xifres en l'any de naixement i en el de traspàs). Una diguem-ne *cronològia* fonamentada en la cronologia. El cert és que en les últimes setmanes una dotzena llarga de lectors ja ha enviat per correu electrònic

més de cent cronòlegs extrets d'enciclopèdies i anuaris. Destaquen, per prolixos i perseverants, els lectors Andrea Álvarez, Carles Elias, Nàdia Farrés, Ramon Forès i Jordi Pinart. Els cronòlegs enviats abasten molts segles i gairebé tots els àmbits de la cultura.

Sobresurten, en la línia de Miró, tres artistes de primera com el pintor i poeta anglès Dante Gabriel Rossetti (1828-1882), el poeta i escriptor també anglès (i també, com Miró, mort a Mallorca!) Robert Graves (1895-1985) i el músic anglès Henry Purcell (1659-1695). Es dona la felicitat coincidència que tots tres cronòlegs van néixer a Londres. ¿Què deu tenir el Tàmesi? En la mateixa línia analògica trobem una parella de cronòlegs que va a missa: sant Antoni Maria Claret i Clarà (1807-1870) i mossèn Pere

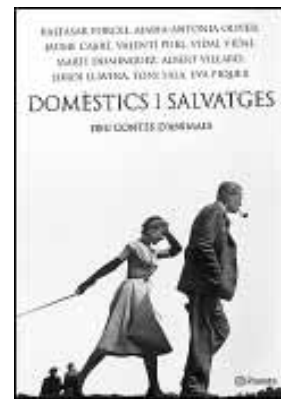
Tarrés i Claret (1905-1950), dos il·lustres homes d'església claríssimament vinculats també per via onomàstica. En l'àmbit polític els lectors verbívors han desemmascarat el tsar Alexandre II de Rússia (1818-1881) i dos polítics prou destacats en la història contemporània del país. D'una banda el dirigent del PNB Manuel de Irujo (1891-1981), que va arribar a ministre als governs de Largo Caballero i Negrín, i en segon lloc el polític català d'esquerres Joan Comorera (1895-1958). El cas de Comorera té un colofó digne de figurar als annals de la lògia dels cronòlegs amb lletres d'or, perquè va morir fastiguejat i malalt al penal de Burgos en ple franquisme (1958) però les seves despulles no foren traslladades a Barcelona fins al 1985, tot comptant així una triple combinació 1895-1958-1985.

L'APARADOR

Jordi Llavina, *Els dies de Galícia*. Mobil Books. Barcelona, 2001.

Jordi Llavina és un tottereny. A més del seu vessant radiofònic (director i presentador del programa de Catalunya Cultura *Fum d'estampa*) i crític literari d'aquest suplement, entre d'altres mitjans, va guanyar el premi Pla 2001 amb la novel·la *Nitrato de Chile* (Destino). Però també ha cultivat la narrativa culta (*La mà tallada*, Proa), la narrativa infantil (*La capa d'ozó*, La Galera), la narrativa juvenil (*Les veus de l'experiència*, Columna), la traducció (*El primer glop de cervesa*, de Philippe Delerm, Empúries), l'assaig (*La matèria del temps*, El Medol) i va compilar l'obra completa de Sagarra (publicada per Eliseu Climent). En aquesta ocasió ens presenta unes narracions breus d'inspiració marinera i en edició bilingüe (castellà i català) que serveixen per commemorar el 40è aniversari del Saló Nàutic Internacional de Barcelona. (Sara Vancells).

Diversos autors, *Domèstics i salvatges*. Deu contes d'animals. Planeta. Barcelona, 2001.

Com si es tractés d'un recull dels germans Miranda o les germanes Quintana, però en edició de luxe i amb noms i cognoms sota de cada títol, ens arriba aquesta edició de contes en què els animals en són protagonistes o personatges importants. La tria dels deu autors que signen aquestes narracions és força eclèctica, fet que garanteix un ampli ventall de públic. Baltasar Porcel, Maria Antònia Oliver, Jaume Cabré, Valentí Puig, Vidal Vidal, Martí Domínguez, Albert Villaró, Jordi Llavina (llegiu la ressenya de dalt), Toni Sala i Eva Piquer (col·laboradora d'aquest suplement). Un recull elegant que per a ningú serà una bestiesa. (S.V.)